Uitspraak Commissie van Beroep 2018-002 d.d. 4 januari 2018
(mr. C.A. Joustra, voorzitter, mr. E.E. van Tuyll van Serooskerken-Roëll, drs. P.H.M. Kuijs AAG, F.R. Valkenburg AAG RBA en mr. J.B.M.M. Wuisman, leden, en mr. H.C. Dobbelaar-ten Cate, secretaris)

Samenvatting

Belanghebbende houdt de Bank aansprakelijk voor de schade die hij stelt geleden te hebben als gevolg van het hem verstrekken door de Bank van te hoge geldleningen (overkreditering). Gelet op met name zijn jaarinkomen van € 70.000,- tot € 100.000,-, de afwezigheid van vermogen en de reeds bestaande schulden had de Bank hem de hoge geldleningen van in totaal € 1.800.000,- niet mogen verstrekken, althans had de Bank hem het aangaan van de leningen moeten afraden. Door dat niet te doen is de Bank in de jegens hem te betrachten zorg tekortgeschoten. Belanghebbende was ten tijde van het aangaan van de hoge geldleningen bestuurder/grootaandeelhouder van een besloten vennootschap, die een onderneming dreef waaraan ten tijde van het aangaan van de leningen een waarde van omstreeks € 14.000.000,- werd toegekend. Omdat Belanghebbende geacht moet worden zelf goed te hebben kunnen inzien dat hij te hoge geldleningen aanging en hij daardoor in financiële nood zou kunnen geraken, wordt de geleden schade als gevolg van overkreditering geheel voor zijn rekening gelaten wegens eigen schuld.

Klik hier voor de uitspraak in eerste aanleg.

1. Verloop van de procedure in beroep

1.1 Met een op 13 oktober 2016 door KIFID ontvangen beroepschrift is namens Belanghebbende bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening (hierna te noemen: Commissie van Beroep) beroep ingesteld tegen de aangehechte uitspraak d.d. 1 september 2016 van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening (hierna te noemen: Geschillencommissie) in het dossier met het nummer [nummer].

1.2 De Bank heeft een op 30 november 2016 gedateerd verweerschrift ingediend.

1.3 De Commissie van Beroep heeft het beroep op 25 september 2017 behandeld op een zitting, waar beide partijen zijn verschenen. Door beide partijen is aan de hand van een ter zitting overgelegde pleitnota het door hen in beroep ingenomen standpunt nader toegelicht. De Commissie van Beroep heeft verder aan partijen vragen gesteld die door hen zijn beantwoord.

2. Inleiding op de beoordeling in beroep

Vaststaande feiten

2.1 De volgende feiten zijn door de Geschillencommissie onbestreden vastgesteld en/of zijn gesteld dan wel blijken uit de in het geding gebrachte stukken, terwijl betwisting van die feiten niet of onvoldoende gemotiveerd heeft plaatsgevonden:
(i) In 2009 was Belanghebbende directeur-grootaandeelhouder van de besloten vennootschap [naam 1] (hierna: de Vennootschap). Op 16 maart 2009 sloot Belanghebbende een intentieovereenkomst ter zake van verkoop van de aandelen in de Vennootschap voor een bedrag van € 14.000.000,-. In de overeenkomst waren voorbehouden opgenomen. De verkoop van de aandelen vond geen doorgang. De potentiële koper werd in juli 2010 in staat van faillissement verklaard.
(ii) Op basis van een door Belanghebbende op 17 maart 2009 voor akkoord getekende offerte heeft de Bank in 2009 aan Belanghebbende een geldlening verstrekt van in totaal € 1.500.000,- voor de aankoop en verbouwing van een woning en de aankoop van twee omliggende percelen alsmede voor de aflossing van een restschuld na verkoop van de vorige woning. Blijkens een taxatierapport van 28 januari 2009 bedroeg de vrije verkoopwaarde van de woning € 1.500.000,- en de executiewaarde € 1.200.000,-. Als zekerheid voor de terugbetaling van de geldlening is aan de Bank een hypotheekrecht op de aangekochte woning en de twee omliggende percelen verstrekt.
(iii) Nadat de Bank in 2010 eerst een verzoek van Belanghebbende om in verband met liquiditeitsproblemen bij de Vennootschap een aanvullende lening aan de Vennootschap te verstrekken heeft afgewezen, heeft de Bank op 1 mei 2010 aan Belanghebbende in privé een geldlening van € 300.000,- verstrekt onder de voorwaarde dat dit geldbedrag alleen door de Vennootschap zou worden benut. Het bedrag is ook naar een rekening van de Vennootschap overgemaakt. Tot zekerheid van deze geldlening is aan de Bank een hypotheekrecht verleend op twee andere nog aan Belanghebbende toebehorende percelen. Belanghebbende was doende deze twee percelen te verkopen en zou na verkoop van de percelen met de opbrengst de geldlening aflossen.
(iv) Nadat hij met executiemaatregelen was bedreigd in verband met het niet-nakomen van de verplichtingen uit de geldleningen, heeft Belanghebbende in een brief van 19 mei 2015 de Bank aansprakelijk gesteld voor de schade die hij vanwege overkreditering leed. De Bank heeft bij brief van 23 juni 2015 de beweerde aansprakelijkheid van de hand gewezen. In een e-mail van 23 juli 2015 blijft de Bank bij dit standpunt.

De procedure bij de Geschillencommissie

2.2 KIFID heeft op 24 augustus 2015 een klacht van Belanghebbende tegen de Bank ontvangen. In het klachtschrift vordert Belanghebbende onder meer:
1. te verklaren dat de Bank haar algemene en/of bijzondere zorgplichten jegens Consument heeft geschonden, althans in de naleving daarvan ernstig tekort is geschoten;
2. de Bank te veroordelen tot vergoeding van de door Consument als gevolg van de financieringen geleden en nog te lijden schade;

3. de Bank te veroordelen tot fixatie van de schuld tot het bedrag van de verkoop-waarde van de onderpanden en/of kwijtschelding van (eventuele) restschulden na verkoop van de (on)roerende zaken.
De Geschillencommissie houdt als grondslag voor deze vorderingen onder meer aan dat de Bank de op haar rustende zorgplicht jegens Belanghebbende heeft geschonden door Belanghebbende een hogere geldlening te verstrekken dan gelet op zijn inkomen passend was. Gelet op de aflossingscapaciteit van Belanghebbende en de waarde van de onder-panden, had de Bank een dusdanig hoge financiering als aan Belanghebbende verleend moeten weigeren, althans had de Bank Belanghebbende voor de risico's daarvan moeten waarschuwen. De Bank had bij de verstrekking van de geldleningen geen acht mogen slaan op de intentieovereenkomst. Het betreft een intentieovereenkomst die bovendien een groot aantal voorbehouden bevat.

2.3 Voor zover de klacht betrekking heeft op de in 2010 verstrekte lening van € 300.000,- acht de Geschillencommissie de klacht niet ontvankelijk. Deze geldlening merkt de Geschillencommissie als een zakelijk krediet aan. In zoverre is Belanghebbende naar het oordeel van de Geschillencommissie niet als 'Consument' in de zin van artikel 1 van het Reglement Ombudsman en Geschillencommissie financiële dienstverlening te beschouwen en is er geen sprake van een geschil waarover de Geschillencommissie kan oordelen.

2.4 Voor wat betreft de in 2009 verstrekte geldlening is de Geschillencommissie van oordeel dat de Bank niet is tekortgeschoten in haar tegenover Belanghebbende te betrachten zorg. Bij de beoordeling van de financieringsaanvraag heeft de Bank, aldus de Geschillencommissie, mede rekening mogen houden met toekomstverwachtingen aan de zijde van Belanghebbende en met name ook met de in verband met de intentie-overeenkomst te verwachten opbrengst van de aandelen. Deze verwachting was naar het oordeel van de Geschillencommissie alleszins reëel. De Geschillencommissie concludeert tot afwijzing van de vorderingen van Belanghebbende, voor zover zij op de in 2009 verstrekte geldlening betrekking hebben.

3. De beoordeling van het beroep

3.1 Door Belanghebbende zijn twee bezwaren tegen het door de Geschillencommissie uit-gebrachte bindend advies aangevoerd. Daaraan heeft hij het verzoek aan de Commissie van Beroep verbonden om dat advies te vernietigen en, opnieuw recht doende, de bij de Geschillencommissie ingestelde vorderingen alsnog toe te wijzen en de Bank in de kosten te veroordelen, die voor hem zijn voortgevloeid uit de procedures bij de Geschillencommissie en de Commissie van Beroep.

3.2 Als eerste bezwaar tegen het bindend advies van de Geschillencommissie voert Belanghebbende aan dat de Geschillencommissie de bij KIFID ingediende klacht, voor zover zij betrekking heeft op de in 2010 verstrekte geldlening van € 300.000,-, als niet behandelbaar heeft aangemerkt. Ook deze geldlening moet beschouwd worden als een geldlening die aan Belanghebbende als consument is verleend.

3.2.1 Bij deze klacht mist Belanghebbende belang. Ook indien de in 2010 aan Belanghebbende verstrekte geldlening zou moeten worden opgevat als een aan een consument in de zin van artikel 1 van het Reglement Ombudsman en Geschillencommissie financiële dienstverlening verstrekte lening, leidt dat niet tot toewijzing van de door Belanghebbende ingestelde vorderingen. Immers, voor zover deze vorderingen verband houden met de in 2010 verstrekte geldlening, zijn zij niet toewijsbaar om dezelfde reden als hieronder in 3.3.2 vermeld.

3.3 Als tweede bezwaar tegen het bindend advies van de Geschillencommissie wordt aangevoerd dat de Geschillencommissie ten onrechte aan de intentieverklaring doorslaggevende betekenis heeft toegekend. Daaraan wordt nog toegevoegd dat de aan [naam 2] verleende leningen en kredieten niet waren gerechtvaardigd, gelet op het relatief geringe inkomen van Belanghebbende, de afwezigheid van dividenduitkeringen, de afwezigheid van vermogen, de overige schulden van Belanghebbende en de resultaten van zijn bedrijf. In de Pleitaantekeningen van mr. [naam 3] wordt opnieuw gesteld dat over de jaren 2005 tot en met 2008 het salaris van Belanghebbende ongeveer € 70.000,- tot ongeveer € 100.000,- per jaar bedroeg en dat er geen ruimte was voor dividenduitkeringen, die bovendien krachtens een financieringsovereenkomst met de Bank niet waren toegestaan.

3.3.1 De Bank heeft ter bestrijding van het tweede bezwaar aangevoerd dat haar beslissing om aan Belanghebbende de lening van € 1.500.000,- te verstrekken mede is gebaseerd op een bij de Geschillencommissie overgelegd intern memo van 24 februari 2009, waarin de vaststelling is opgenomen dat Belanghebbende een verdiencapaciteit van € 530.000,- per jaar heeft. Belanghebbende heeft op zijn beurt deze door de Bank gestelde verdiencapaciteit bestreden.

3.3.2 De Commissie van Beroep laat in het midden of de door de Bank gestelde verdiencapaciteit van Belanghebbende voor juist is te houden. Indien namelijk tot uitgangspunt wordt genomen wat Belanghebbende zelf heeft aangevoerd omtrent zijn inkomen, de afwezigheid van dividenduitkeringen en vermogen, de overige al aanwezige schulden, de resultaten van zijn bedrijf in de jaren rondom de verstrekking van de geldleningen en het ontbreken van iedere betekenis van de intentieovereenkomst voor de verstrekking van de geldleningen dan valt niet anders te concluderen dan dat het aan hem bepaald duidelijk moet zijn geweest dat hij geldleningen aanging die hem in financiële nood zouden kunnen brengen. In verband hiermee is in aanmerking te nemen dat Belanghebbende bestuurder/grootaandeelhouder van een onderneming was en dat in 2009 in de hoger genoemde intentieverklaring aan die onderneming een waarde van € 14.000.000,- werd toegekend. Gelet op deze achtergrond mag het ervoor worden gehouden dat er in 2009 bij Belanghebbende een zodanig financieel inzicht aanwezig was dat hij zelf zeer wel heeft kunnen begrijpen dat bij een jaarinkomen van, naar hij stelt, € 70.000,- tot € 100.000,- er geen ruimte was voor het aangaan van leningen ter grootte van uiteindelijk € 1.800.000,-. Voor zover bij het in financiële nood geraken een rol hebben gespeeld het niet doorgaan van de beoogde aandelenverkoop en een stagnatie of vermindering van de bedrijfsresultaten, zijn dit omstandigheden die voor risico van Belanghebbende komen. Aan het slot van zijn bij KIFID op 24 augustus 2015 binnengekomen klachtschrift erkent Belanghebbende ook eigen schuld te hebben aan de financiële situatie waarin hij mede door

het aangaan van de geldleningen terecht is gekomen. Naar het oordeel van de Commissie van Beroep brengen de hiervoor vermelde omstandigheden aan de kant van Belanghebbende mee dat de bij hem ontstane financiële nood in die mate aan hem is toe te rekenen dat de daaruit voor hem voortvloeiende schade geheel voor zijn rekening dient te blijven en hij derhalve geen aanspraak op een schadevergoeding kan maken. Dit laatste impliceert tevens dat Belanghebbende geen aanspraak kan maken op een vergoeding voor de kosten, die hij in verband met de procedures bij de Geschillencommissie en de Commissie van Beroep heeft gemaakt.

4. Beslissing

De Commissie van Beroep komt tot de volgende beslissing:

1. het aangevochten bindend advies van de Geschillencommissie wordt gehandhaafd voor wat betreft de afwijzing van de vorderingen van Belanghebbende ter zake van overkreditering;
2. de vordering ter zake van de vergoeding voor de kosten die voor Belanghebbende zijn ontstaan in verband met de procedures bij de Geschillencommissie en de Commissie van Beroep, wordt afgewezen.